

Rapportage

Impactanalyse Herziening Kwalificatiestructuur

Actualisatie nav besluitvorming SBB

Onderwijsinstellingen, leerbedrijven en
kenniscentra

Inhoudsopgave:

Inleiding.....	3
Vertrekpunt.....	3
Aanpak.....	4
Resultaat.....	5
Impact op processen, systemen en organiseerbaarheid van het onderwijs	10
Samenvattende conclusie	20

Inleiding

In het projectplan Herziening Kwalificatiestructuur, ruim baan voor vakmanschap is een aantal inhoudelijke activiteiten uitgewerkt dat moet leiden tot een go-no go besluit voor de invoering van de herziene structuur in het seizoen 2014-2015. Een van deze activiteiten is het in kaart brengen van de consequenties van het invoeren van de herziene structuur op de processen en systemen bij de onderwijsinstellingen, leerbedrijven en kenniscentra; de zo genaamde impactanalyse. Het uitvoeren van deze impactanalyse en de resultaten ervan kunnen niet los gezien worden van een aantal andere activiteiten zoals uitgewerkt in het eerder genoemde projectplan. Waar relevant, worden in voorliggend document deze relaties en/of afhankelijkheden benoemd.

Op 27 en 28 november jl. is de eerste stap gezet in het uitvoeren van de impactanalyse. Aanwezig waren:

Ad Geluk: SBB
Frans Thijssen: ROC de Leijgraaf
Wim Arendse: ROC Zadkine
Jacob Hop: ROC Aventus
Frans Bergmans: ROC Eindhoven
Pierre Veelenturf: MBO-Raad
Liesbeth van den Berg: Ministerie van OCW
Leo Kiehl: Ministerie van OCW
Henk Kuiper: Frieslandcollege
Ellen van Luenen: SBB
Wim Konings: Graafschapcollege
Bert van Daalen: Wellantcollege/ Sambo-ict

Vervolgens heeft eind januari besluitvorming binnen SBB plaatsgevonden inzake verdere aanpassingen van de kwalificatiestructuur. Deze aanpassingen zijn waar relevant verwerkt in voorliggende rapportage. Aanpassingen zijn als zodanig ("**Actualisatie**") in de rapportage geïdentificeerd.

Leeswijzer

In voorliggend document worden de aanpak en resultaten van de impactanalyse beschreven. Waar relevant zijn bij de resultaten de aanpassingen als gevolg van de SBB-besluitvorming opgenomen. Voorafgaand daaraan wordt het vertrekpunt van de impactanalyse beschreven. Het document eindigt met een samenvattende conclusie.

Vertrekpunt

Het vertrekpunt voor de impactanalyse is door Ad Woudenberg (SBB/toetsingskamer) gepresenteerd en toegelicht. Dit vertrekpunt behelst de doelstelling en de stand van zaken van de herziene kwalificatiestructuur en reeds herziene kwalificatiedossiers. Om aan te geven op welke uitgangspunten de analyse is gebaseerd, volgt een opsomming uit de presentatie van Ad Woudenberg:

initialen - volgnummer - initialen/archiefnummer
versie ..., datum

- Herkenbare opbouw van diploma's; bestaande uit een basisdeel, een profieldeel en een keuzedeel.
- Het bestaan van die delen (basis, profiel, keuze) zegt niets over de volgorde waarin het onderwijs door de onderwijsinstelling moet worden aangeboden aan de student.
- SBB is uitgegaan van een verdeling van ong. 50% basis, ong. 35% profiel en ong. 15% keuzedeel.
- Door het ministerie is alleen gesteld dat het keuzedeel maximaal 15% van de totale studiebelasting mag bedragen.
- Basis- en profieldeel zijn beroepskwalificerend en gekoppeld aan beroepscompetentieprofiel.
- Keuzedeel is onderdeel van de zak- en slaagregeling en voorwaardelijk voor diplomering.
- Bij meervoudige dossiers gaat de voorkeur uit naar zogenaamd verticaal clusteren; bijv. niveau 2 en 3 in dezelfde beroepskolom clusteren.
- Het profieldeel bepaalt het niveau van een diploma.
- Keuzedeel is gekoppeld aan beroepsuitoefening (geregisseerde keuze).
- Er komt een landelijk register van keuzedelen.
- Het "DNA" van een kwalificatiedossier bepaalt welke van de betrokken kenniscentra penvoerder wordt.
- 1 augustus 2014; datum implementatie herziene kwalificatiedossiers naar nieuwe onderwijsstructuur.

Daarnaast is nog een aantal dilemma's vanuit SBB/ toetsingskamer gestipuleerd. Deze zijn nog onderwerp van discussie:

- Omvang en verhouding basisdeel en profieldeel.
- Keuzedeel: positionering, borging, legitimering.
- Penvoerderschap van de kwalificatiedossiers.

Aanpak

Voor de uitvoering van de eerste stap van de uitwerking van de impactanalyse is gekozen voor de 'pressure cooker' aanpak. Vertegenwoordigers van onderwijsinstellingen, MBO-Raad, ministerie van OCW en SBB hebben gezamenlijk in een tweedaagse werksessie de analyse uitgevoerd. Daarbij zijn de volgende programmaonderdelen doorlopen:

- Korte inleiding door Wim Streumer en John van der Meulen, projectmanagement Herziening Kwalificatiestructuur.
- Toelichting van Ad Woudenberg (SBB/ toetsingskamer) op stand van zaken herziening kwalificatiestructuur.
- Reflectie van aanwezigen op toelichting, met als resultaat een aantal in dit rapport opgenomen aandachtspunten voor de herziening.
- Eerste inventarisatie van impact, aan de hand van de vraag "wat verandert er binnen de onderwijsinstellingen, leerbedrijven en kenniscentra als gevolg van de herziening kwalificatiestructuur?".
- Na ordening van de eerste inventarisatie is de impact uitgewerkt aan de hand van het volgende format:
 1. Identificeer proces.
 2. Omschrijf oorzaak van de verandering.
 3. Wat is de aard van de verandering;

- Anders: omschrijving wat wordt er anders.
 - Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder).
 - Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke).
4. Oplossingsrichting.
5. Systeem implicaties:
- welk systeem?
- In de plenaire bespreking van de resultaten is tevens een aantal aandachtspunten met betrekking tot de organiseerbaarheid van het onderwijs geformuleerd.

Resultaat

Het resultaat van de impactanalyse behelst een aantal onderwerpen. Allereerst is er vanuit de presentaties en toelichtingen op de herziening van de structuur een aantal aandachts-/zorgpunten geformuleerd. Sommige aandachtspunten leiden tot onduidelijkheid over de wijze waarop de herziening uitpakt voor de onderwijsinstellingen. Die onduidelijkheid heeft ertoe geleid dat er tijdens de impactanalyse een aantal aannames is gedaan over de wijze waarop de herziening uitpakt voor onderwijsinstellingen/ leerbedrijven en kenniscentra. Deze aannames worden expliciet vermeld zodat SBB/toetsingskamer deze aannames ook kan toetsen op de correctheid ervan.

Actualisatie: op basis van de besluitvorming van SBB eind januari heeft deze toetsing plaatsgevonden en zijn de resultaten verwerkt in voorliggende rapportage

Met behulp van de toelichting, de zorgpunten en de aannames is vervolgens gekeken welke processen door de herziening worden geraakt. In de uitwerking van dit hoofdstuk worden deze processen eerst getoond in een referentiemodel, namelijk de onderwijsprocesplaat van Triple A en een procesmodel BPV. Daarna worden de processen die geraakt worden verder uitgewerkt in het eerder vermelde format. Bij deze uitwerking zijn tevens de implicaties voor de systemen meegenomen.

Zorg- en aandachtspunten naar aanleiding van de toelichting op de herziening van de kwalificatiestructuur:

- Keuzedelen; het is nog onduidelijk hoe de keuzedelen in detail gaan werken.
Actualisatie: met het vaststellen van het document "Beleidsstandpunt t.a.v. positionering en verantwoording keuzedeel" dd 14 december 2012 is de inzet en het gebruik van keuzedelen aanzienlijk verduidelijkt.
- Daarnaast bestaat de zorg dat het koppelen van het keuzedeel aan een profiel zorgt voor een nerf-situatie (een nog verdere detaillering van de boom/tak/blad structuur). Dit houdt in dat de keuzevrijheid in praktijk zeer beperkt zal zijn omdat een directe koppeling met profielen wordt verondersteld.
Actualisatie: in het vastgestelde beleidsstandpunt is de koppeling van het keuzedeel aan het profiel bevestigd.
- Er is behoefte aan de verduidelijking van het proces wat leidt tot totstandkoming, beoordeling en opname van keuzedelen in een landelijk register
Actualisatie: de uitwerking van het proces van voorstellen, uitwerken en vaststellen van de keuzedelen is nog onderwerp van discussie. Deze uitwerking kent een directe relatie met de analyse van de impact op wet- en regelgeving van de herziene kwalificatiestructuur.

- De verticale clustering van meervoudige dossiers leidt tot 3 zorgpunten:
 - a De onderwijsinstellingen zijn van mening dat de nominale opleidingsduur van dossiers die geclusterd worden gelijk moeten zijn. Het mixen van niveau 2 en 3 (ongelijk in nominale duur) is onhandig en onpraktisch in het organiseren van het onderwijs het creëren van de juiste onderwijseenheden Zeker in combinatie met de percentages die genoemd worden voor de onderdelen van de dossiers. Voor clustering van de dossiers op het niveau 3-4 is dit een minder groot probleem omdat er sprake is van een gelijke tijdsduur. Dus: verticaal clusteren kan mits nominale opleidingsduur gelijk is.

Actualisatie: het beleidsstandpunt in combinatie met het document "vereenvoudigde kwalificatiestructuur mbo" dd 17 december 2012 maken duidelijk dat de verticale clustering wordt gehandhaafd en dat daarbij ook de mogelijkheid bestaat om opleidingen met ongelijke opleidingsduur te clusteren.
 - b Er worden verschillende beheersingsniveau's geformuleerd in het basisdeel voor bijv. niv. 2 en niv. 3. Dat is teveel om door te vertalen naar zinvolle lessen en onderwijseenheden. De meerwaarde van clustering van dossiers vervalt dan voor een deel of de hogere beheersniveau's zouden in het profieldeel beschreven moeten worden zodat basisdeel voor alle studenten niv2 en 3 gelijk is Ook is het anders zeer lastig om aan de (m.n. niv. 2) studenten duidelijk te maken wat van hen verwacht wordt.

Actualisatie: naar aanleiding van de besluitvorming van SBB is de stand van zaken voldoende verheldert. In de praktijktest fase 1 worden 82 vrijgegeven kwalificatiedossiers op verschillende manieren beoordeeld. De meerwaarde van clustering is onderdeel van de beoordeling.
 - c Een ander zorgpunt behelst het huidige stelsel van studiefinanciering: voor studenten is het zeer relevant of inschaling plaatsvindt op niveau 2 of 3 in verband met wel/geen prestatiebeurs. Omdat het nu mogelijk is geworden om je in te schrijven op domein of dossier en nog niet op kwalificatie wordt dit consequent een probleem voor leerlingen.

Actualisatie: Vooralnog wordt uitgegaan van inschrijfmogelijkheden in de nieuwe situatie die vergelijkbaar zijn met de bestaande situatie. In de analyse van de impact op wet- en regelgeving heeft dit onderwerp ook de aandacht.
- Er bestaat een vraag rondom de drie bouwstenen van de structuur (basis, profiel, keuze). Onduidelijk is of en zo ja op welke wijze er per bouwsteen tot afronding wordt gekomen (kwalificerend bijv.?). Er wordt gesproken over relevantie van de afronding van het keuzedeel voor de zak-slaagregeling bijvoorbeeld. Daarnaast is de relatie tussen keuzedelen en basis+profiel-delen nog niet helder voor diplomering (is het een verdieping of een verbreding?)

Actualisatie: met het vaststellen van het beleidsstandpunt is bevestigd dat het keuzedeel onderdeel vormt van de zak/slaag regeling. Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze situatie direct van invloed is op de analyse van de impact op wet- en regelgeving. De uitkomst van deze analyse en de opvatting van het ministerie van OCW is nog niet beschikbaar
- In de aangereikte voorbeelden van kwalificatiedossiers lijkt het zo te zijn dat er ook opleidingen zijn die geen profieldeel kennen. Dit is in tegenspraak met het drielagen model. Aangezien dit verregaande consequenties heeft voor de instellingen moet hier

duidelijkheid over verschaft worden.

Actualisatie: het drie lagen model is vastgesteld en kent geen uitzonderingen.

- Er wordt gestipuleerd dat er in de nieuwe dossiers geen volgordelijkheid wordt aangegeven in de delen. Dus in principe zou een leerling in kunnen schrijven op het keuzedeel. Daarnaast bestaat dan ook de mogelijkheid het onderwijs start met een keuzedeel. De vraag is of dit ook echt de bedoeling is.

Actualisatie: Inschrijven op een keuzedeel is niet mogelijk, uitspraken over volgordelijkheid worden niet gedaan.

- Er bestaat zorg over het programmeren en op roosterniveau aantonen van het gerealiseerde aanbod van het onderwijs (niet zozeer aantonen van de totale onderwijstijd 1000 uur, maar van de omvang van de afzonderlijke 3 bouwstenen). Dit lijkt in de organisatie van het onderwijs ingewikkelder te worden. Dit hangt samen met de vraag of aparte urenverantwoording en registratie van inschrijving per deel noodzakelijk is. Als bij urenverantwoording het basis en profieldeel samen genomen mag worden (zonder onderlinge verhoudingsgetallen) is de noodzakelijke controle veel makkelijker uit te voeren. De onderwijsinstellingen willen nog eens benadrukken dat de ideale situatie zou zijn de leerling in te schrijven op een kwalificatiedossier en achteraf de loopbaan (en het aanbod) te verantwoorden, uiteraard met wettelijke kaders over het aan te bieden onderwijs (en de onderwijstijd). Het onderscheid in basis-, profiel- en keuzedeel is bij het ontwerp van het onderwijs niet relevant. Verantwoording vindt plaats op het totaal (en dus niet op de verschillende delen). Bij de diplomering stelt de examencommissie vast dat de combinatie van de verschillende onderwijseenheden "geldig" is voor het verstrekken van het betreffende diploma.

Actualisatie: hierboven beschreven "ideale situatie" is in de besluitvorming van SBB als uitgangspunt opgenomen.

- Zeker als het gaat om de vrijheid voor de onderwijsinstellingen in de manier waarop het onderwijs voor het keuzedeel wordt georganiseerd, zijn de onderwijsinstellingen van mening dat er een verruiming van de regeling van de onderwijstijd noodzakelijk is. Er moet opnieuw gekeken worden naar de noodzaak van de verantwoording, waarop er verantwoord moet worden en op welke wijze deze verantwoording tot stand moet komen
- De vergelijking tussen het keuzedeel en de verplichte keuze voor Engels, rekenen en Nederlands werd getrokken. De vraag is of dit ook correct is.

Actualisatie: het vastgestelde beleidsstandpunt en de "vereenvoudiging kwalificatiestructuur mbo" maken duidelijk dat de vergelijking maar ten dele opgaat.

- De onderwijsinstellingen zijn van mening dat het hanteren van keuzedelen vraagt om verantwoording achteraf (achteraf resultaat melden aan BRON) en niet de keuze melden op het moment dat het keuzeprogramma daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

Actualisatie: dit punt is in de besluitvorming verwerkt

- Een zorgpunt behelst dat de indikking in dossiers relatief weinig is. De groep is van mening dat er nog minder dossiers kunnen komen met meer profielen (uitstromen). Ook is de vraag op welke wijze dit zich verhoudt met de domeinontwikkelingen. Tijdens de 2-daagse is aangegeven dat het interessant zou zijn binnen (bijvoorbeeld) de sector Techniek eens te kijken naar de mate van overeenkomst/overlap tussen kwalificaties op niveau 2. De stelling is dat daar nog een flinke inhaalslag gemaakt kan (moet?) worden.

Actualisatie: dit aandachtspunt is geadresseerd in het document "vereenvoudigde kwalificatiestructuur mbo" dd 17 december 2012. Verdere "indikking" is doorgevoerd.

- Gesteld wordt dat nieuwe structuur "zuiver" moet blijven in ontwerp en opbouw. Dat betekent dat de structuur niet belast moet worden met bestuurlijke kwesties. Als voorbeeld werd de huidige "dubbele" crebo-nummering genoemd om onderscheid tussen grijs en groen onderwijs te maken terwijl inhoudelijk de opleidingen niet verschillen
- De zorg bestaat dat de uitvoerbaarheid van de nieuwe structuur alleen wordt getoetst in het onderwijs. De aansluiting op de arbeidsmarkt en de toetsing van de nieuwe structuur bij deze tak wordt betwifteld. Belangrijke vraag hierbij is welk uitgangspunt gehanteerd wordt; de aansluiting op de arbeidsmarkt of de mogelijkheid die een onderwijsinstelling heeft om onderwijs aan te bieden. Aansluiting op de arbeidsmarkt is uiteraard wenselijk. De vraag is hoe daar zorg voor wordt gedragen.
Actualisatie: in de eerder genoemde praktijktest wordt de betrokkenheid van het bedrijfsleven meegenomen.
- Aandachtspunt is dat de implementatie van de herziening gelijktijdig wordt uitgevoerd met een aantal andere ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de aanpassingen als gevolg van de intensivering van het onderwijs. Afstemming van werkzaamheden is noodzakelijk om te vermijden dat dubbel werk ontstaat. Extra complicerend hierbij is dat instellingen duidelijkheid moeten hebben over de hoeveelheid 'opgesnoepte' verblijfsduur van een student. Dit geldt voor overstappers tussen instellingen, binnen de instelling en doorstromers van bijv. niveau 2 naar 3, maar vooral ook van Entree naar niveau 2. Systemen zijn hier niet op voorbereid en moeten ingericht worden. Ook moet duidelijk worden wat de rol van DUO in deze is. Dit is weliswaar geen direct gevolg van de herijking van de kwalificatiedossiers, maar gezien het gelijke moment van invoering zullen veel instellingen dit combineren, wat zeker tot een behoorlijke inspanning leidt.
- Met nadruk is aangegeven dat het hanteren van percentages voor de omvang van basis-, profiel- en keuzedelen tot onnodige complicaties leidt bij het organiseren van het onderwijs.

Verdieping keuzedelen: vragen en aannames

Rondom de keuzedelen bestaat zoals in voorgaande opsomming te lezen is veel onduidelijkheid. In de samenvattende paragraaf hieronder wordt nog eens besproken wat de onduidelijkheden zijn, de interpretaties van de impactanalysegroep en welke vragen er bestaan.

De positionering van het keuzedeel is onduidelijk. Het keuzedeel kan gezien worden als de "top" van de opleiding (wat volgordelijkheid impliceert) of als een aanvulling op de beroepsbeoefening.

Actualisatie: met het uitbrengen en vaststellen van het document "Beleidsstandpunt t.a.v. positionering en verantwoording keuzedeel" dd 14 december 2012 is de situatie rondom de keuzedelen verduidelijkt.

Daarnaast is onduidelijk of en zo ja wat er van een keuzedeel geregistreerd moet worden bij BRON en wat er in de eigen registratie van de scholen moet worden opgenomen (in het kader van verantwoording bijvoorbeeld).

Actualisatie: de registratiewijze van de keuzedelen is nog onderdeel van discussie.

Onduidelijk is of keuzedelen wel of niet verplicht zijn. Enerzijds zijn ze voorwaardelijk voor diplomering, anderzijds wordt de scholen gemeld dat ze vrij zijn in de keuze om te werken met keuzedelen. Dit lijkt niet te matchen. En tevens roept het de vraag op of er ook kwalificatiedossiers worden toegestaan die geen keuzedelen bevatten.

Actualisatie: de drie-eenheid basis/profiel/keuze is verplicht voor ieder kwalificatiedossier. Er wordt vanuit gegaan dat er wordt ondersteund in het overzichtelijk maken van de keuzedelen die afgenomen mogen worden als een profiel of dossier wordt gevolgd.

Actualisatie: het landelijk register zal deze informatie bevatten.

Dit overzicht is van belang voor het keuzeprocess van de student, de organiseerbaarheid van het onderwijs door de onderwijsinstellingen en het (h)erkennen van leerbedrijven voor het organiseren van de bpv. Er bestaat onduidelijkheid over de wijze waarop moet worden aangetoond dat een keuzedeel gehaald is.

Actualisatie: Behalen van het keuzedeel wordt net als de andere kwalificerende onderdelen uiteindelijk door de examencommissie vastgesteld.

Zeker gezien de voorwaardelijkheid voor diplomering (het opnemen van het keuzedeel in de zak-slaagregeling). Er wordt vanuit gegaan dat zowel het kwalificatiedossier als het profiel worden opgenomen op het diploma en het resultaat van het keuzedeel in de resultatenlijst komt.

Actualisatie: opname van resultaten van de keuzedelen in het diploma register in onderwerp van discussie. Dergelijke oplossing heeft direct invloed op de analyse van de impact op wet- en regelgeving.

Er wordt verondersteld dat inschrijven (registratie t.b.v. bekostiging) op domein, dossier of profiel mogelijk gaat zijn (en ondersteund wordt). Ergo separate inschrijving op basisdeel en keuzedeel is niet mogelijk. Daarnaast is de veronderstelling dat een basisdeel niet leidt tot een eigenstandig resultaat.

Actualisatie: Vooralsnog wordt uitgegaan van inschrijfmogelijkheden in de nieuwe situatie die vergelijkbaar zijn met de bestaande situatie. In de analyse van de impact op wet- en regelgeving heeft dit onderwerp ook de aandacht.

De wens van de onderwijsinstellingen is om keuzedelen te koppelen aan dossiers en niet aan profielen. De wens van het bedrijfsleven daarentegen lijkt een koppeling aan het profiel te zijn (als "top" van de opleiding/ specialisatie). Dit laatste komt de keuzevrijheid en de organisatie van het onderwijs niet ten goede. De vraag is hoe daarmee wordt omgegaan.

Actualisatie: in het vastgestelde beleidsstandpunt is de koppeling van het keuzedeel aan het profiel bevestigd.

In de verdere uitwerking worden beide mogelijkheden nader bekeken op impact voor de onderwijsinstellingen/ leerbedrijven en kenniscentra. De onderwijsinstellingen veronderstellen dat er niets gezegd hoeft te worden over de onderwijstijd die er feitelijk in het keuzedeel wordt gemaakt, de onderwijsprogrammering is van de school en de vorm waarin het onderwijs gegeven wordt ook. Voor de programmering van het onderwijs is wel gesteld dat keuzedelen een genormeerde omvang moeten hebben. Hierbij wordt gedacht aan 120 sbu of veelvoud daarvan.

Actualisatie: voorstel is overgenomen, er is sprake van keuzedelen van 240 sbu of een veelvoud daarvan.

Er wordt verondersteld dat er voldoende keuzedelen bestaan bij de invoering van de nieuwe kwalificatiestructuur. Het werken met een landelijk register betekent de urgentie voldoende keuzedelen ter beschikking te hebben. Anders ontstaat de eerder geformuleerde nerf-situatie waarbij het keuzedeel niet een keuze is maar een verplicht onderdeel van de opleiding.

Vanwege een aantal onduidelijkheden en aannames is in de uitwerking van de impact van de herziening op de onderwijsprocessen met een aantal variabelen "gespeeld". Zo is bijvoorbeeld gekeken wat de consequenties zijn van een gelijke en ongelijke nominale tijdsduur in de verticale clustering en wat het verschil is tussen keuzedelen die gekoppeld worden aan dossier of aan profiel.

De variabelen die zijn meegenomen in de uitwerking door de deelnemers zijn:

- Gelijke nominale tijdsduur.
- Ongelijke nominale tijdsduur.

- Keuzedeel wel verplicht.
- Keuzedeel niet verplicht.
- Keuzedeel gekoppeld aan dossier.
- Keuzedeel gekoppeld aan profiel.
- Basisdeel heeft wel eigen resultaat (afronding van).
- Basisdeel heeft niet eigen resultaat.

Er is voor gekozen genoemde variabelen te handhaven. Voor de duidelijkheid wordt hier aangeven dat naar aanleiding van de actualisatie de volgende variabelen de huidige actualiteit goed weergeven:

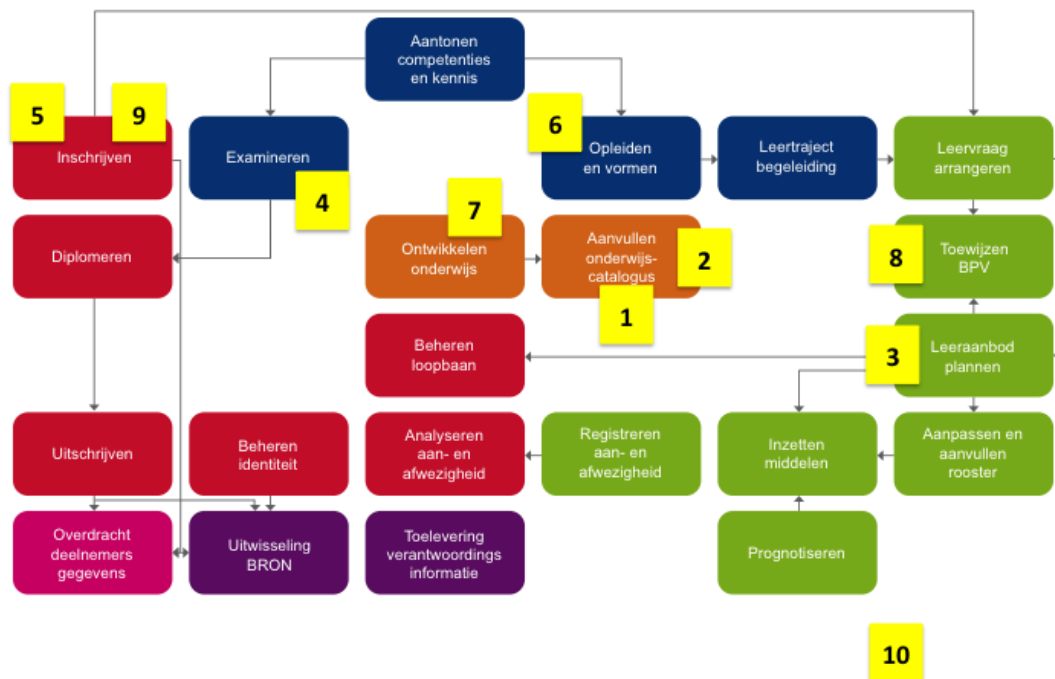
- Ongelijke nominale tijdsduur.
- Keuzedeel wel verplicht.
- Keuzedeel gekoppeld aan profiel.
- Basisdeel heeft wel eigen resultaat (afronding van).
- Basisdeel heeft niet eigen resultaat.

Impact op processen, systemen en organiseerbaarheid van het onderwijs

De centrale vraag bij de uitvoering van de impactanalyse door de deelnemer is: Wat verandert er als gevolg van herziening structuur (op het niveau van processen en systemen) bij instelling/ kenniscentrum/ leerbedrijf?

Dit heeft geleid tot een overzicht van processen die (mogelijk) geraakt worden door de invoering van de herziene kwalificatiestructuur. Deze plot is gemaakt op een gemeenschappelijk referentiemodel, het onderwijsprocesmodel van Triple A. Daarmee kunnen de resultaten uit de impactanalyse als generiek worden beschouwd en wordt vermeden dat er gesproken wordt over instellingspecifieke situaties.

Actualisatie: Op basis van de verduidelijking die voortvloeit uit de besluitvorming SBB is een zekere rationalisatie van de impact (de zogenaamde hotspots) mogelijk. Deze rationalisatie zal bij de uitvoering van de systeemtest (onderdeel van de praktijktest) worden uitgewerkt. Daar waar de impact in hoofdzaak te maken heeft met organisatie (bijvoorbeeld hoeveelheid werk) en niet leidt tot aanpassing van processen en/of systemen wordt deze impact nader onderzocht in de implementatietoets (onderdeel van de praktijktest)

Uitwerking hotspots

De uitwerking van de hotspots in bovenstaande plaat is langs het eerder in de aanpak vermelde format geschied. Voor de uitwerking is het uitgangspunt gehanteerd dat het tijdspad van invoering van de nieuwe structuur en dossiers gehandhaafd wordt, totdat het tegendeel bewezen is. Zeker voor de uitwerking van de organiseerbaarheid van de implicaties van de invoering is dit een relevant gegeven. Dat betekent namelijk veel voor beschikbaarheid van capaciteit en (financiële) middelen om alles binnen de tijd te organiseren. De relevante onderdelen van het format zijn door de aanwezigen per hotspot verder uitgewerkt.

De volgende hotspots worden nader uitgewerkt:

1. Aanvullen onderwijscatalogus: keuzedeel koppelen aan profiel.
2. Aanvullen onderwijscatalogus: keuzedeel koppelen aan kwalificatiedossier.
3. Leeraanbod plannen: normering van de omvang van het keuzedeel.
4. Examinering; het examenplan.
5. Inschrijven; de intake.
6. Monitoren van de voortgang van de leerling; formatieve toetsing.
7. Onderwijs ontwikkelen; nieuwe curricula en heroriëntatie docenten.
8. Beroepspraktijkvorming; organiseren en (h)erkenning leerbedrijven.
9. Voorlichting en loopbaanadvies; materiaal en goede voorlichting.

Niet direct gekoppeld aan proces:

10. Crebocodering; link met bpv-bedrijven.

Naam:	Keuzedeel aan profiel
<i>Impact op proces:</i>	Aanvullen onderwijscatalogus.
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	Norm van max. 15% i.p.v. 20% vrije ruimte (huidig).
<i>Aard van de verandering:</i>	
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsinhoud tevoren al landelijk vastgelegd en vastgesteld IPV de onderwijsinhoud zelf ontwikkelen als instelling. • De bevoegdheid van docenten in relatie tot het uitvoeren van een keuzedeel wat mogelijk niet tot beroepsgroep behoort; welke docent mag welk keuzedeel onderwijzen? • Vrije ruimte kan vanaf begin en keuzeruimte kan pas op moment keuze voor profiel. • Je kon nu in vrije ruimte een kort domeinprogramma maken maar nu kan in domeinprogramma alleen onderdelen uit basisprogramma? Hoe om te gaan met inschrijving op domeinprogramma, dat is dan niet meer mogelijk.
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	1x opnieuw
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	niet van toepassing
<i>Oplossingsrichting:</i>	Als je wisselt van profiel en je hebt je keuzedeel al gedaan dan heb je het voor niets gedaan. Koppelen aan kwalificatiedossier maar dossier moet wel dan wel dezelfde nominale duur hebben.
<i>Implicaties voor systeem:</i>	Systeem automatisch koppelen aan landelijke database als resultaat van het keuzedeel gemeld moet worden aan BRON dan aanpassing BRON en kernregistratiesystemen.

Organiseerbaarheid:

Bij domeininschrijving; hoe organiseer je dan nu een oriëntatieblok waar voorheen de vrije ruimte voor werd gebruikt. In dit scenario is dat niet mogelijk, je kunt daar geen keuzedeel voor gebruiken (die worden immers aan profiel gekoppeld en die heb je nog niet gekozen)

Naam:	Keuzedeel aan kwalificatiedossier
<i>Impact op proces:</i>	Aanvullen onderwijscatalogus.
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	Norm van max. 15% i.p.v. 20% vrije ruimte (huidig).
<i>Aard van de verandering:</i>	

<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsinhoud tevoren al landelijk vastgelegd en vastgesteld IPV de onderwijsinhoud zelf ontwikkelen als instelling. • Bevoegdheid docenten in relatie tot keuzedeel wat mogelijk niet tot beroepsgroep behoort. • Je kon nu in vrije ruimte een kort domeinprogramma maken maar nu kan in domeinprogramma alleen onderdelen uit basisprogramma? Hoe om te gaan met inschrijving op domeinprogramma, dat is dan niet meer mogelijk.
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	1x opnieuw Vrije ruimte kon vanaf begin KD en keuze kan nu ook aan begin.
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	Niet van toepassing.
<i>Oplossingsrichting:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Als je wisselt van profiel en je hebt je keuzedeel al gedaan dan blijft je behaald keuzedeel geldig. • Student meer keuzemogelijkheden van keuzedelen.
<i>Implicaties voor systeem:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Systeem automatisch koppelen aan landelijke database. • Als resultaat van het keuzedeel gemeld moet worden aan BRON dan aanpassing BRON en kernregistratiesystemen.

Naam:	Normering omvang uren keuzedeel
<i>Impact op proces:</i>	Leeraanbod plannen.
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	Norm van max. 15% vastgesteld.
<i>Aard van de verandering:</i>	
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	20% vrije ruimte wordt 15% keuze.
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	1x opnieuw (urenregistratie)
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	Niet van toepassing.
<i>Oplossingsrichting:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 5% meer KD onderwijs te programmeren. • Als je met bandbreedtes werkt is er zoveel vrijheid dat inplannen erg lastig wordt. Het zou genormeerd moet worden in absolute eenheden. Vb alleen blokken van 120 sbu of veelvoud hiervan. Bij niveau 2 heb je 2 keuzedelen van 120 sbu of veelvoud hiervan en bij niv. 3/4 heb je 3 keuzedelen.

	<p>Dan kun je ook niveau aan keuzedelen koppelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • hergebruik van onderdelen, wat je bij de ene als basis aanbiedt kun je bij de ander als keuzedeel aanbieden. • bij blokken is voor inspectie toezicht makkelijk (urenregistratie helder in blokken) en als je het vrij laat dan is verantwoording opleveren moeilijker.
<i>Implicaties voor systeem:</i>	Als het geen vastgesteld blokken zijn heb je grote moeite om het totaal goed bij te houden en moet je op de school per student afzonderlijk plannen.

Organiseerbaarheid:

Keuzedeel is onderdeel van een landelijk register, per definitie uitwisselbaar, daarom zoeken we naar normering, normering op studietijd, dat heeft impact op organiseerbaarheid onderwijs. Geef een urennorm voor keuzedelen. Gelet op het feit dat het ministerie van OCW heeft aangegeven dat een keuzedeel maximaal 15% bedraagt wordt uitgegaan van blokken van 120 en 240 sbu. Uitwisselbaarheid, uniformiteit en organiseerbaarheid zijn daarmee gediend.

Naam:	Examenplan
<i>Impact op proces:</i>	Logistiek en begeleiding
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	
<i>Aard van de verandering:</i>	
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	
<i>Oplossingsrichting:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Goed register met vulling, normaliseren keuzedelenlijst. • Beschikbaarheid register, informatie die register aanreikt, omvang van het register. • Kan zijn dat er geen sprake is van een keuzedeel: dan moet er een curriculum gemaakt kunnen worden op basis en profiel. • Uitgangspunt: er is minstens 1 keuzedeel per kd. • Tijdigheid en definiëring van tijdigheid (beschikbaar krijgen structuur en organiseerbaar krijgen van onderwijs): vooral duidelijkheid creëren.
<i>Implicaties voor systeem:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Product uit register halen en binnen je eigen omgeving goeie plek geven (interactie met register).

Naam:	Intake
<i>Impact op proces:</i>	Inschrijven
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	Verandering in basis, profiel en keuzedeel bedrijfskundige inschatting i.v.m. doorlooptijd (resterende bekostiging).
<i>Aard van de verandering:</i>	Structureel
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	Verblijfsduur; als je toch naar intake aan het kijken bent. Extra intensivering en verblijfsduur.
<i>Oplossingsrichting:</i>	De vooropleiding van de leerling moet meegenomen worden Overdraagbaarheid van de onderdelen (karakter) bij intake kan ook een evc achtige setting spelen. Gemeenschappelijk: kan niet, kan iedere school anders inrichten. Moet je het hebben over kerntaken. Keuzedelen zijn landelijk dus die kunnen wel "behaald/ niet behaald" zijn. Zelf weten hoe je invult, evc problematiek zo oppakken als je nu ook doet. Voorwaarde is wel dat bron uitwisseling zelfde is.
<i>Implicaties voor systeem:</i>	

Naam:	Formatieve toetsing
<i>Impact op proces:</i>	Monitoren voortgang
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	Keuzedeel speelt een belangrijke rol.
<i>Aard van de verandering:</i>	
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	Wanneer wordt keuzedeel gekozen, moet goed in de gaten gehouden worden dat die op tijd gekozen worden. Plannen keuzedeel.
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	
<i>Oplossingsrichting:</i>	Geconstateerd dat er tussen planner en coach goed overleg moet

	zijn over wanneer een keuzedeel afgenomen wordt. Voortgangsrapportage: nieuwe structuur moet je maken om voortgang te kunnen meten.
<i>Implicaties voor systeem:</i>	Systemen hoeven niet aangepast te worden.

Naam:	Heroriëntatie docenten
<i>Impact op proces:</i>	Ontwikkelen onderwijs.
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	Nieuwe onderwijsprogramma's maken.
<i>Aard van de verandering:</i>	
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	Curriculum wordt anders.
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	Moet waarschijnlijk 1x gebeuren.
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	Intensivering onderwijs (bio).
<i>Oplossingsrichting:</i>	Verzoek: bouwen van die nieuwe onderwijsprogramma's (ICT-ondersteuning) bij dit soort grote operaties. Vervallen opleidingen? Na de invoering periode van paralleliteit? (overgang, nieuw-oud) ja (voor periode van 5 jaar). Impact is vooral: in de organisatie keuzes maken hoe je daar mee om (bijv. over sectoren heen). Tegelijkertijd de operatie "macro-doelmatigheid" dat gaat elkaar "helpen".
<i>Implicaties voor systeem:</i>	Nauwelijks, maar ander zorgpunt is er wel voldoende. Onderwijsmateriaal/examens ontwikkelen uitbesteden. Juist systeemondersteuning nodig om aan het programma kant goed en effectief te organiseren (intensivering, macro-doelmatigheid, inhoud in de combi).

Naam:	Verschillende niveau's dossiers
<i>Impact op proces:</i>	Organiseren onderwijs.
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	Aparte kwalificaties met gemeenschappelijk deel, niveau 2-3 door elkaar. Als je het wel doet, dan ieder niveau in een aparte groep. Allerlei problemen, hoe bepaal je wie 2 of 3 is, overstappen levert consequenties voor rendementen, studiefinanciering etc.

	<p>Conclusie impact: organisatie bak werk, systemen niet zoveel, goed register en goede uitwisseling met instellingen</p> <p>Verantwoording achteraf (diploma-niveau) diplomaregister is een service, geen verantwoording.</p> <p>Veronderstelling is dat de examencie in termen van verantwoording gaat zeggen dat dat wat je hebt gedaan elders niet voldoende is, dus terug. Als dat niet ok is, hoort de inspectie daar wat van te zeggen (kwaliteit examen etc., in examenplan).</p>
<i>Aard van de verandering:</i>	
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	
<i>Oplossingsrichting:</i>	<p>Is op zich best te organiseren, maar dan moet de eis van de 50% gemeenschappelijk deel eraf. Als je die los laat dan zijn er veel meer mogelijkheden om te organiseren. Voor de organiseerbaarheid van het onderwijs gaan de huidige percentages onnodig bemoeilijken. Percentages loslaten evt. een ondergrens of samen bedenken. Vereenvoudiging!</p>
<i>Implicaties voor systeem:</i>	Geen impact op de systemen; manier van organiseren.

Naam:	Erkenning leerbedrijven
<i>Impact op proces:</i>	Toewijzen bpv.
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	<p>Behoeft scholen waar uitvoeren keuzedelen. Bij een erkend leerbedrijf.</p> <p>Moet je iets regelen in bpv voor de keuzedelen? Register geeft die info (wel/ niet bpv component): aanname ons advies:</p> <p>twee modellen, erkennen leerbedrijven. Voor keuzedelen bijv. Dat is een enorme administratieve last.</p> <p>Alternatief: keuzedeel bij een erkend leerbedrijf uitvoeren, kenniscentra inventarisatie welke keuzedelen uitgevoerd kunnen worden door welk leerbedrijf. Meer een herkenning dan een erkenning (vindbaarheid).</p>
<i>Aard van de verandering:</i>	

<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	
<i>Oplossingsrichting:</i>	In de registratie vastleggen welke keuzedelen bij welke leerbedrijf toegepast kunnen worden, registreren, welke mensen.
<i>Implicaties voor systeem:</i>	Pittig met de verschillende actoren erbij (stagemarkt etc.)

organiseerbaarheid:

- Er komt geen aparte erkenning voor de combi van keuzedelen en leerbedrijven. Wel is er behoefte aan het vergroten van de vindbaarheid van leerbedrijven die het bpv deel van keuzedelen kunnen verzorgen.
- De opbouw van basis-, profiel en/of keuzedelen in combinatie met de aangegeven percentages onderwijstijd (50%, 35%, 15%) geven geen eenduidig beeld van de wijze waarop binnen een kwalificatiedossier invulling wordt gegeven aan de norm van onderwijstijd. Er is behoefte aan een aantal rekenvoorbeelden waarbij inzicht wordt geboden hoe met verschillende combinaties (basis/profiel/keuzedeel met bpv; basis/profiel/keuzedeel zonder bpv; basis/profiel) wordt voldaan aan de urennorm.

Als er in het keuzedeel een bpv gedeelte zit, dan moet er (nieuw) praktijkmateriaal ontwikkeld worden. Dit heeft niet veel impact voor systemen, huidige systemen zijn daarvoor toereikend. Het is wel veel werk. Hetzelfde geldt voor de beoordeling van bpv.

Naam:	Voorlichting/ loopbaan oriëntatie
<i>Impact op proces:</i>	inschrijven
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	Welke rol gaan de keuzedelen daarin spelen? je hebt een nieuwe uitgangssituatie wat wil je daarmee gaan doen als onderwijsinstelling? In de studie rol je dan naar een bepaalde keuzedeel aan. Bijv. secretaresse aanbieden als baan, met medisch keuzedeel. In plaats van; je wordt medisch secretaresse.
<i>Aard van de verandering:</i>	
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	

<i>Oplossingsrichting:</i>	
<i>Implicaties voor systeem:</i>	Sites die aangepast moeten worden, beroepen in beeld en studieroute van SBB die moeten opnieuw ingericht worden. Testen loopbaan moeten aangepast worden.

Naam:	Crebonummering
<i>Impact op proces:</i>	
<i>Oorzaak van de verandering:</i>	andere crebonummering
<i>Aard van de verandering:</i>	
<i>Anders: omschrijving wat wordt er anders</i>	crebonummers en de structuur van de crebonummering
<i>Zelfde: (1x opnieuw, structureel meer/ minder)</i>	
<i>Combinatie met andere ontwikkelingen? (en welke)</i>	
<i>Oplossingsrichting:</i>	
<i>Implicaties voor systeem:</i>	Veel leveranciers werken met crebo-codes, dat is ook veel werk om dat te veranderen. Interne rapportages, deelnemeradministratie, gekoppelde systemen, moeten opnieuw ingericht worden.

Organiseerbaarheid:

Bij een kwalificatiedossier met een basisdeel en 2 profieldelen is het uitgangspunt dat het dossier een apart crebonummer krijgt en beide profieldelen een eigen crebonummer krijgen. Het basisdeel krijgt geen apart crebonummer. Uitgangspunt voor de erkenning van leerbedrijven is dat erkenning op het "profiel crebonummer" tevens erkenning op het basisdeel.

In de herziene kwalificatiestructuur kunnen meerdere kenniscentra "eigenaar" zijn van een dossier (en dus van 1 crebonummer), het penvoerderschap van een dossier met meerdere eigenaren moet nog worden uitgewerkt. Deze nieuwe situatie heeft ook gevolgen voor de bekostiging van de kenniscentra.

Samenvattende conclusie

Structuur

De aanwezigen onderschrijven de doelstellingen van de herziening van de kwalificatiestructuur als het gaat om vereenvoudiging en het vergroten van de transparantie van de kwalificatiestructuur. Naar aanleiding van de presentatie van Ad Woudenberg en de daaropvolgende discussie kan worden geconcludeerd dat de opbouw en "spelregels" van de kwalificatiestructuur nog niet zijn uitgekristalliseerd. Daarbij moet worden opgemerkt dat een aantal van de opgevoerde zorg- en aandachtspunten juist grote impact heeft op de organiseerbaarheid van het onderwijs. Gelet op het ambitieuze tijdsplan voor de implementatie van de herziene kwalificatiestructuur achten de aanwezigen het noodzakelijk dat op korte termijn duidelijkheid wordt gecreëerd aangaande de zorg- en aandachtspunten. Deze duidelijkheid is tevens van groot belang voor het goede verloop van de aangekondigde praktijktest. Gelet op de in deze eerste impactanalyse geïdentificeerde impact van de herziening op de organiseerbaarheid van het onderwijs geven de aanwezigen graag betrokken te blijven bij de totstandkoming van de verduidelijking van de structuur. Samenvattend zijn dit de belangrijkste aandachtspunten ten aanzien van de structuur:

- Keuzedelen.
- De mate waarin de verhouding en combinatie van de drie dossier-delen kaderstellend zijn voor onderwijsprogrammering en examinering.
- Verticale clustering van meervoudige dossiers met ongelijke nominale tijdsduur is onverstandig/onwenselijk voor de organiseerbaarheid van het onderwijs.

Actualisatie: met de verwerking van de inzichten die voortkomen uit de besluitvorming SBB een belangrijke stap gezet in de noodzakelijke verduidelijking van de herziene kwalificatiestructuur.

Impact op processen en systemen

Uit de eerste impactanalyse kan voornamelijk geconcludeerd worden dat er geen fundamentele veranderingen in de werkprocessen zijn te verwachten. Wel is geconcludeerd dat de implementatie eenmalig een grote hoeveelheid werk met zich mee brengt voor veel geledingen van onderwijsinstellingen (met name de onderwijsontwikkelaars) en leerbedrijven. Daarbij is aangegeven dat verwacht wordt dat de praktijktest inzicht gaat bieden in de omvang van de werkzaamheden. Om instellingen in staat te stellen deze werkzaamheden goed uit te voeren moeten de herziene kwalificatiedossiers tijdig beschikbaar zijn. Aanwezigen hebben geconcludeerd dat het doorlopen van de reguliere vaststellingsprocedures voor de dossiers teveel (doorloop)tijd kost. In de reguliere procedure zijn de vastgestelde dossiers pas 1 februari 2014 beschikbaar. In het kader van het ambitieuze tijdsplan is het noodzakelijk dat alle betrokken partijen komen tot een aangepaste procedure die ertoe leidt dat instellingen vanaf september 2013 batch-gewijs kunnen gaan beschikken over 99%-versies van de dossiers. Voor de duidelijkheid wordt hierbij vermeld dat voor september 2013 de kwalificatiestructuur vast moet staan.

De eerder geschetste onduidelijkheden met betrekking tot de structuur en de verwachte en vereiste verantwoording, maken het voornamelijk onduidelijk of en zo ja wat de wijzigingen zijn voor de BRON-uitwisseling. Uitgaande van de voorkeur van de instellingen waarbij er sprake is van verantwoording achteraf, wordt verondersteld dat er zeer beperkte systeem-aanpassingen noodzakelijk zijn in de BRON-uitwisseling. Informatie uitwisseling over de keuzedelen gaat ongetwijfeld leiden tot verschillende systeem aanpassingen binnen de instellingen, leerbedrijven en kenniscentra. Dit houdt in dat er zo snel mogelijk duidelijkheid moet komen over de organisatie en

(benodigde) systeemondersteuning van het landelijk register Keuzedelen. Verder moet worden opgemerkt dat de logistieke systemen binnen de instellingen geschikt moeten zijn voor ondersteuning van het gebruik van keuzedelen. In geval dat bpv onderdeel is van een keuzedeel moet een leerling voor betreffende bpv een leerbedrijf kunnen vinden. Het organiseren en ondersteunen van deze vindbaarheid heeft impact op verschillende systemen die in het bpv-proces worden gebruikt. In de impactanalyse is de doorvertaling van de bevindingen naar consequenties voor leveranciers van de verschillende applicaties niet meegenomen. In de verdere uitwerking, met name bij de analyse van de verwachte doorlooptijd van de realisaties van de systeemaanpassingen, wordt aanbevolen leveranciers te betrekken.

Actualisatie: de inzichten vanuit de actualisatie hebben niet geleid tot aanpassing van de conclusies inzake impact op processen en systemen.

Vervolg

De zorg- en aandachtspunten betreffende de herziene kwalificatiestructuur worden besproken met de verantwoordelijken voor de herziening in het project. Het resultaat van deze bespreking wordt gedeeld met de deelnemers van de impactanalyse.

De in deze rapportage gepresenteerde impact op processen en systemen moet worden afgestemd met de resultaten van de impactanalyse ("quick scan") van DUO.

Vervolgens moet de impact worden doorvertaald naar aanpassingen van procesbeschrijvingen en eisen aan systeemaanpassingen. Waar mogelijk wordt deze doorvertaling gerealiseerd met de deelnemers van de impactanalyse. Deze gewijzigde procesbeschrijvingen en eisen aan systeemaanpassingen vormen de basis voor het uitvoeren van de praktijktest fase 1.